

Donostian, Diputaziñoan, bildu dira: Ignacio Maria Etxaide jauna, buru, Mitxelena, Villasante, Oleaga, Irigaray, Arrue eta Lojendio euskaltzainak. Aita Larrañaga Pingliang-go Apezpikua, Zugasti, Anai Berriotxoa ta Irigoyen urgazleak.

Oi dan otoitzagaz asi da batzarra.

Aurreko agiria irakurri da eta onetsia izan da.

Irigaray jaunak lantxo bat irakurri dau. Bialdu bekie Euskaltzaiñeri.

Euskal itzei buruz au finkatu da:

“Euskaltzaindiak, idazlari ta izlariei zuzenbide batzuek eskeiñi naiez, eta asko zuzenbide oien zain-antzean daudela jakifiñik, onako agiri au azaltzen du:

Oiñarri-legea

Iztegi-saillan ezta bidezko itz asmatuetara jotzea ezin bestez baizik, eta orduan ere itzen erabidean izkuntzaren joerak gordeaz. Ori iztegiari gagozkiola. Gramatikaren barrutian, ordea, ezta sekula zillegi asmatzen ibiltzea edo izkuntza aldatu nai izatea.

Euskal-itzak zein diran jakiteko bidea

Eta iztegiaren auzi au xehetasun geiagorekin garbitu naiez, euskal-itzak zein diran, au da, euskal-litertaturan erabiltzeko itz jatorrak eta bidezkoak zein diran jakiteko, bidea eta neurria finkatu nai du aurrenik Euskaltzaindiak. Euskal-itzak dira euskera bizian sustraituak daudenak. Sustrai ori zenbat eta sakonagoa izan, ainbat eta eskubide geiago du itz batek erabilia izateko. Itz baten zabaluneak, antziñatasunak eta idazle zaarrak itz ori erabili ote duten jakiteak, asko esan nai du itzaren sustraia zenbateraiñokoa dan neurtzeko. Sustrai aundiko itzak, bada euskal-itzak dira, naiz eta erderatik etorri. Bada gure iztegian olako itzen pilloa: jatorriz kanpotik sartuak, baiña euskeran gogotik errotuak daudenak, alegia. Beraz, etxeko biurtuak dauzkagu, gure gureak dira itz oiek. Euskal-itzak dira, bada, erderatikakoak izanarren. Itz oiek eskubide osoz erabili ditezke, eta oien lekuan erabiltzeko asmatu diran itz berriak eztira geienetan euskal-itzak eta ez tute aiek ainbat eskubide erabiliak izateko.

Ona emen olako euskal-itz jatorren zerrenda bat. Erderatikakoak izanarren, etxeko biurtuak dauzkagu eta emandako neurriaren araura, euskal-itz jatorrak dira:

Abendu, aingeru, alkate, amodio, arima-anima, abade-apaiz-apez, apostolu, arraza, arrazoi-arrazoin, bake-pake, balio, bekatu-pekatu, berba, bertso, bedeinkatu-benedikatu, birjiña, birtute, borondate, doe-doai, damu, deabru, denbora-denpora, dantza-jantza, diru, desegin, errege, erregiña, erlijio-erlegiño, eliza-eleiza-elexa, eskola, espiritu-izpiritu, familia-pamili, fede, frutu-fruitu, finkatu, gorputz, gramatika, gloria-loria, grazia-garazia, imajiña, inpernu-infernu, imitazio-imitaziño-imitazione, jende-jente, joku, kantatu, kolore, kafe, karidade, komunio-komuniño-komunione, kanpo, kontra, kanta, liburu, lore-lora, lege, mundu, meza, modu, molde, moldatu, obeditu, olgeta, partitu, paradisu-parabisu, barkatu-parkatu, bekatu-pekatu, pentsatu, pentsamentu-pentsamendu, sakramendu-sakramentu, santu-saindu, seiñale, testamentu, umil, zapata, zentzu-zentzun, zeru...

Euskaltzaindiak, bada, itz auek eta antzekoak diran beste asko, eskubide osoz erabili ditezkeala erabagitzen du, euskaldunak, jatorrak, eta garbiak diralako. Eta idazle ta izlariet erabili ditzatela eskatzen die, itz asmatuetara jo gabe.

Berebat, izkuntza berezien gaiñetik zabaldurik dauden kultura eta zivilizaziozko itzak ontzat artzea eta erabiltzea Euskaltzaindiak begi onez ikusten du. Adibidez: politika, teknika, literatura, liturgia, metro, kilometro ta abar.”

Olabide zanari Gasteizen egin jakon gorazarrea dala-ta artu direan telegrama ta agur batzuk irakurri dira. Bialdu dabezanak dira Donostiako Apezpikua, Miguel Gortari jauna Nafarroako Diputaziñoko buruzagia. Vicente Asuero Gipuzkoako Diputaziñoko buruzagia. F. JavierBaeza Jesusen Konpañiako Provintziako burua, Jose Oregui jauna, eta Antonio Badillo jauna.

Menendez Pidal jaunari agur bat bialdu jako bere larogetaamargarren urteurrena dala-ta.

Lojendio jaunak Bedoña-ko arazoaz berba egin dau. Iraillaren 20-an izango dira jaialdiak, eta literatura-sariketarako oiñarri oneik iminten dira:

“Loramendi Fr. Joakin Bedoñakoaren gorazarrez Euskaltzaindiak antolatzen duen literatura-sariketa.

I. Sariak, urrengo aipatuko diran gaiez egiñikako lanentzat izango dira:

I. Bertsoan. Nai dan bezalako luzeera eta gaia duen poesiarentzat. Leenbiziko saria, bi milla peseta; bigarrena, milla.

II. Itz lauz. Bere denboran ikusiaz eta iritziak emanaz “Loramendi”-ren poesiaz egiñikako lanentzat. Lanen luzeera ogei eta berrogetaamar orrialde artekoa izango da. Sariak, leenbizikoa milla pesetako, eta bigarrena, bosteunekoa.

III. Itz lauz. Milla pesetako sari bat ipintzen da Leniz aranaz egiñikako lanik onenarentzat: bere historia, biografia, ikuspegiak, eta abar. Luzeera ogei eta berrogetaamar orrialde artekoa.

IV. Teatroa. Sari bi ipintzen dira, bi milla ta bosteun eta milla bosteun pesetakoak, bi teatro-lan onenentzat, ekitaldi batean edo geiagotan idatziak. Obeto ikusia izango da sariketarako, nolabait Leniz aranari dagokon lana (bertan gertatzen dalako edo bertako ipuiñetan edo historiau erroa duelako).

V. Poesia-esana. Sari bi daude, bosteun eta berreunetaberrogetaamar pesetakoak, “loramendi”-ren poesiaren bat ondoen esaten duten aurrentzat, bai neskatiilla ta bai mutikoentzat.

2. Lanak Euskaltzaindira bialdu bear dira, Gipuzkoako Diputaziora. 1959 Aguztuaren 20-a baiño leen, makiñaz idatzirik eta lerro une bat utzirik. Lema batekin firmatu bear dira eta lemanen giltza sobre itxi batean bialdu.

3. Batzarrea Euskaltzaindiak izendatuko du.”

Oi dan otoitzagaz amaitu da batzarra.